

HANA BŐRÖNDJE III.

D3 OLVASÓI VÉLEMÉNYEK A KÖNYVRŐL

1.

A véleményem e kis könyvről, hogy kitűnő könyv. Igaz könny szökött a szemembe, mikor letettem, de tény, hogy ez a szörnyű dolog megtörtént. Szerintem ebben a könyvben az volt a legborzasztóbb, amikor a kislányt magára hagyták a barátai, és a világ kezdett elfordulni tőle. Miután elolvastam a könyvet, kicsit átgondoltam az életem, hogy mi mindent csinálnék másképp, tanulnék meg stb. De a lényeg az volt, hogy a világ legszörnyűbb dolga a fajgyűlölet. Ha három dolgot kívánhatnék, az első az lenne, hogy sok ember gondolatából kitörölném azt az eszmét, hogy fajgyűlölet.

Gábor, 15 éves

2.

Igazságtalan világ volt. Hana mégis mindenben a jót kereste, és minden icipicinek is örülni tudott. Mikor a bátyja elment, elvesztette a reményt. A legborzasztóbb az, hogy vele együtt több ezer gyerek ugyanerre a sorsra jutott. Ha belegondolunk, hogy ha egy kicsit korábban élünk, ugyanez megtörténhetett volna velünk is.

Dani, 11 éves

3.

Nekem nagyon tetszett ez a könyv. Több ok miatt. Számomra azért volt különleges, mert ha valaki filmen vagy csak úgy általánosan hall róla (személytelenül), esetleg elengedi a füle mellett, és nem gondol bele. Viszont amikor ezt a könyvet olvastam, észrevétlenül is beleképzelttem magam a kislány helyzetébe. Eszébe juttatja az embernek, hogy a múltat nem szabad elfelejteni, nehogy még egyszer ilyen szörnyűség történhessen.

A könyv szerkezetében nagyon tetszett az is, hogy végig két szálon vezeti az író az eseményeket: akkor (mintha éppen ott élnénk) és (a múzeum kutatása szempontjából) napjainkban.

Luca, 14 éves

4.

Szomorú és tanulságos. Nem szabad előítéleteket hozni vallás és szín szerint. Szerintem ez a könyv csodálatos.

Alexandra, 11 éves

5.

Megfogott ez a történet, mert olvastam már a II. világháborúról, láttam sok filmet, de eddig egyik sem izgatott még annyira, mint ez a könyv. Talán azért, mert egy szinte velem egykorú lányról szól, csak a múltban, egy szörnyű időszakban. Nagyon felháborító, hogy így bántak a zsidókkal, pedig ők is ugyanolyan emberek, mint bárki más. Szörnyű dolog volt Hitler fajelmélete, és hogy ennyi embert képes volt elpusztítani beteg elméje miatt. És ami a legrosszabb, több millióan követték őt és utasításait.

Ide született, ebbe a szörnyű világba Hana Brady is, aki egy életerős, vidám kislány volt. Sajnos a szülei sem tudhatták előre, hogy ilyen szörnyű világot kell élniük. Szinte csodálni lehet Hana lelkierőjét, hogy kibírta szülei, majd bátyja nélkül. De mindig ott lebegett előtte, hogy a sors újra összehozza a családot, és boldogan élhetnek tovább, mint a háború előtt.

Azért nem tudtam letenni a könyvet, mert érdekelt a lány élete, a szörnyűségek, a vidámabb pillanatok. Vele izgultam, hogy túlélje. Az a rész különösen megrázott, amikor a

listát megtalálta Fumiko, és ott mindenki ki volt pipálva, csak Hana bátyja nem, George. Az hittem, a fiú nem élte túl, de kiderül, hogy épp fordítva van.

A második szép dolog a könyvben, hogy egy olyan ember kutat a lány után, akinek semmi köze hozzá, még csak nem is ismerős. Ez a személy Fumiko Ishioka volt, aki csak egy bőrdönt kapott, rajta egy névvel és születési dátummal. Lehet, kutatás közben sokszor eljutott arra a pontra, hogy most már semmi remény, de ilyenkor tanítványai unszolták, hogy ne hagyja abba. Ki tudja, lehet, hogy él a bőrdönt gazdája, és mesélhet gyermekkoráról. De ha ő nem is, szerencsés dolog, hogy a bátyja még él, és el tudta mesélni a történetüket. Sokat köszönhetünk Fumikónak, hogy annyit fáradozott, hogy megismertesse ezt az időszakot a gyerekekkel, talán azért, hogy ez a szörnyű dolog ne forduljon elő még egyszer.

Eszter, 14 éves

6.

Ez a könyv megérintette a szívemet. Nagyon tetszett, hogy a mai gyerekek ennyire érdeklődnek a múlt iránt. Szerintem az volna a természetes, ha mindenki tudna arról, mi történt régen. Szörnyű, hogy a háborúban élő gyerekek, mint Hanáék, akik nem tehettek arról, hogy zsidónak születtek, rengeteget szenvedtek, szüleiktől elszakították, majd megölték őket.

Amikor azt a részt olvastam, hogy Fumiko mindenkinek írt, hogy találjon valamit Hanáról, végtelenül tiszteltem, hiszen olyan lányról volt szó, akiről nem tudott semmit, nem ismerte, mégis annyi fáradságot és időt szentelt rá, mintha a saját ismerőse, rokona volna. Mindezt azért, hogy a mai gyerekek számára közelebb hozza a múltat, hogy a szörnyűségek többé ne történhessenek meg.

Nagyon tetszett a könyv, másoknak is ajánlom, sokat lehet tanulni belőle.

Rita, 14 éves

7.

Ez valóban megrázó történet volt. Reálisan mutatta be a családok akkori helyzetét, körülményét. A legborzasztóbb az egészben a család szétesése, a családtagok elválása. A legfelháborítóbb szerintem az egészben az, hogy a kicsi, védtelen gyermek teljesen egyedül maradt, csak a testvérével maradt meg a kapcsolata, amely a vége felé egyre ritkábbá vált. Azoknak az embereknek, akik ilyen helyzetbe kerültek, hihetetlenül nagy erőre volt szükségük. A mai ember szerintem fel sem tudja fogni, milyen élmény lehetett. A kislánynak talán még a halál is elfogadhatóbb lehetett volna, ha szerettei vele vannak az utolsó pillanatban.

Gábor, 15 éves

D1 NYOMOZÁS HANA BRADY UTÁN

Tokió, 2000 tele. Visszatérve az irodájába, majdnem egy fél világgal arrébb és több mint fél évszázaddal később, Fumiko Ishioka visszaemlékezett arra, hogyan került hozzá a bőrönd. 1998-ban koordinátorként kezdte munkáját egy kis múzeumban, amelynek a neve Tokiói Holokauszt Oktatási Központ. Az intézmény rendeltetése az volt, hogy a japán gyerekeknek minél többet megtanítsanak a holokausztról. [...] – Hogyan? – töprengett. – Hogyan segíthetnék a japán gyerekeknek megérteni azt a rettenetet, amely több millió zsidó gyerekekkel történt egy távoli kontinensen ötven évvel ezelőtt?

Úgy döntött, hogy kezdetnek az lenne a legjobb, ha rendelkezne olyan személyes tárgyakkal, amelyeket a gyerekek láthatnak és megérinthetnek. Levelet írt a zsidó- és a holokauszt-múzeumoknak szerte a világon – Lengyelországba, Németországba, az Egyesült Államokba és Izraelbe –, hogy kölcsönkérjen néhány leletet, amely a gyerekeké volt. Kérését az interneten továbbította. Írt olyan magánembereknek, akikről úgy gondolta, hogy segíthetnek. Fumiko egy pár cipőt és egy bőröndöt keresett. Mindenki elutasította, mondván, a tárgyakat nagyon gondosan őrzik, és túl értékesek ahhoz, hogy elküldjék ilyen messzire, egy kicsi múzeumba. Fumiko nem tudta, mit tegyen. De nem az a fajta ember volt, aki könnyen feladja. Épp ellenkezőleg. Minél több visszautasítást kapott, annál céltudatosabb lett. Azon az őszön Lengyelországba utazott, ahol a vészkorszakban sok náci koncentrációs tábor működött. Ott a legismertebb tábor helyszínén meglátogatta az Auschwitz Múzeumot. Fumiko egy rövid találkozóért könyörgött az igazgatóhelyettesnek. Öt percet kapott, hogy elmagyarázza, mit szeretne. Amikor elhagyta az igazgatóhelyettes irodáját, ígéretet kapott arra, hogy a kérését átgondolják. Pár hónappal később egy csomag érkezett az Auschwitz Múzeumból: egy gyerek zoknija és cipője, mellénye, egy doboz Ciklon B mérges gáz és egy bőrönd – Hana bőröndje. [...] A bőrönd volt az egyetlen tárgy, amelyet a központban egy névhez tudtak kötni. A rajta lévő dátumból Fumiko és a gyerekek kikövetkeztették, hogy Hana valószínűleg tizenhárom évesen került Auschwitzba. [...] Fumiko ismét írt az auschwitzi múzeumnak. Tudnának segíteni? Megtudni valamit a lányról, aki a bőrönd volt? „Nem” – válaszolták. Nem tudtak többet nála. [...] Aztán, hirtelen a semmiből, Fumiko értesítést kapott az auschwitzi múzeumból. Felfedeztek valamit. Megtalálták Hana nevét egy listán, melyen az állt, hogy Hana egy Theresienstadt nevű helyről érkezett Auschwitzba.

A Theresienstadt nevet a nácik adták egy cseh városnak, Terezinnek. Csinos kis város volt, két lenyűgöző erőddel. Az elsőt az 1800-as években építették katonai célokra és politikai foglyok bebörtönzésére. Miután a nácik lerohanták Csehszlovákiát, Terezint átalakították. Theresienstadt gettóvá, fallal körülvett, őrzött, túlszűfolt börtönvárossá vált, ahol olyan zsidók éltek, akik otthonuk elhagyására kényszerültek. A második világháború idején több mint 140 000 zsidót küldtek ide, köztük 15 000 gyermeket. A tereziniek azt üzenték, semmit nem tudnak Hana személyes sorsáról. De tudtak arról a hatalmas gyermekrajz-gyűjteményről, amelyet a táborban rejtettek el. Sok rajz látható ma ezek közül a prágai Zsidó Múzeumban. Fumiko felbontotta a csomagot. Olyan izgatott volt, hogy remegett a keze. Öt fotót talált benne a rajzokról. Az egyik színes volt, és egy kertről és egy ott álló padról készült. A másik egy folyó partján piknikező embereket örökített meg. A többit ceruzával és faszénnel rajzolták, az első egy fát, a második a mezőn szénát forgató napszámosokat, a harmadik pedig botos embereket ábrázolt, amint bőröndöket cipelve leszállnak a vonatról. Mindegyik kép jobb felső sarkában ugyanaz a név állt: Hana Brady.

Fumikót elbűvölték Hana rajzai. Tudta, hogy a gyerekeknek segít majd jobban elképzelni, milyen ember is volt Hana. Könnyebb lesz a bőrébe bújniuk. Igaza lett. A gyerekek, akik önkéntesen jelentkeztek a központba, jobban érdeklődtek Hana után, mint eddig bármikor. Maiko vezetésével néhányan alapítottak egy csoportot azzal a céllal, hogy más gyerekekkel is megismertessék azt, amiről tanulnak. A klubjukat Kis Szárnyaknak nevezték el. Havonta egyszer összegyűltek, hogy megszerkessék a hírlevelüket. Mindenkinek volt feladata. Az idősebbek írták a cikkeket, a fiatalabbakat rajzok készítésére buzdították. Néhányan verseket költöttek. Fumiko segítségével elküldték hírleveleiket az iskolákba, így mások is többet megtudhattak a holokauszt történetéről, és kutathattak Hana sorsával kapcsolatban. A legjobban azt szerették volna tudni, hogy nézett ki Hana. Szerették volna látni a kislány arcát, akinek a történetét kutatták. Fumiko ráébredt, hogy ha találna egy fotót Hanáról, úgy a történet még valóságosabb lenne a gyerekek számára, még inkább átéreznék, hogy egy valaha élt emberi lény sorsát tanulmányozzák. Elhatározta, hogy folytatja a keresést. Most, hogy nála voltak a rajzok, egy zokni, egy cipő, egy pulcsi és persze Hana bőrdöngye, Fumiko úgy érezte, ideje megnyitni a kiállítást, amiért dolgozott: „A holokauszt gyermekszemmel”.

D2 TORONTO, KANADA, 2000 AUGUSZTUSA

Meleg és napsütéses augusztus délután volt. A hetvenkét éves George Brady korábban ért haza a munkából, és eltervezte, hogy eltölt majd egy csöndes délutánt az üres házban, számlákat rendezgetve. Az ebédlőasztalnál üldögélt, amikor meghallotta a postás lépteit, a borítékok suhogását, amint bedobják őket a levélnyíláson, és a puffanást, ahogy a földre érnek. – Majd később megnézem – gondolta. Aztán megszólalt a csengő. Amikor kinyitotta az ajtót, a postás állt ott. – Ez nem megy át – mondta, és átnyújtott egy csomagot George-nak. A küldeményen japán bélyegző volt. – Mi lehet ez? – töprengett George. Senkit sem ismert Japánban. Amikor kinyitotta a csomagot, és elkezdte olvasni a levelet, szíve hevesen kalapálni kezdett. Behunyta a szemét. Aztán kinyitotta, és erősen pislogott, hogy megbizonyosodjon: az, amit olvas, valódi. – Fényes nappal csak nem álmodom? – gondolta.

A húga elvesztése George legbensőbb és legmélyebb fájdalma volt. Együtt élt vele már több mint fél évszázada, és soha nem tudta túltenni magát az érzésen, hogy meg kellett volna védenie a testvérét. Most, valahol a világ legtávolabbi végében elmesélik Hana történetét, és tisztelegnek az emléke előtt. George meg volt döbbenve. Leült, és hagyta, hogy a képzelete visszarepítse az időben ötvenöt esztendővel.

1945 januárjában, amikor Auschwitzot felszabadították, George Brady tizenhét éves volt. Túlélt a tábor szörnyűségeit, szerencsés volt, fiatal és erős, s azt hasznosította, amit Theresienstadtban tanult, a vízvezeték-szerelést. Amikor felszabadították, nagyon gyenge és fájdalmasan sovány volt. De elszánta magát: vissza akart jutni Nove Mestóba a szüleihez és húgához, Hanához. Mindenáron azt akarta, hogy a családja újra együtt legyen. Gyalog, vonattal és stoppal 1945 májusában jutott haza, a városba, amelyet annyira szeretett. Egyenesen Ludvik bácsi és Hedda néni házához ment. Ez volt az utolsó hely, ahol még ismerte a családot, a szeretetet és a biztonságot. Amikor kinyitották az ajtót, és meglátták az unokaöccsüket ott ácsorogni, a nagynéni és a nagybácsi a nyakába estek – ölelték, csókolták, meglapogatták, sírtak –, alig tudták elhinni, hogy George él. De a viszontlátás határtalan örömeinek hamar vége szakadt. – Hol van anya és apa? – kérdezte George. Ludviknak és Heddának el kellett hogy mondania a rettenetes igazságot. Marketát Ravensbruckból Auschwitzba küldték, és ott ölték meg 1942-ben. Karelt ugyanabban az évben gyilkolták meg. – És Hana? – suttogta George. Nagynénije és nagybácsija csak annyit tudtak, hogy Auschwitzba küldték. George hónapokon át azt a halvány reményt dédelgette magában, hogy valahogy, valahonnan Hana mégis megjelenik. Minden fiatal lány arcában, minden lófarakba kötött hajban, amely továbbsuhant, minden egészséges gyerek vidám lépésében az utcán őt kutatta. Egy napon George találkozott egy tizenéves lánnyal Prága főutcáján. A lány megtorpant előtte. – George? – kérdezte. – Nem te vagy George Brady, Hana bátyja? A nevem Marta. Ismertem Hanát. Theresienstadtban minden lány imádta őt. George jó hír és remény után kutatott Marta szemében. A lány rájött, hogy George még nem tudja a végső igazságot a húgáról. – George – mondta halkán, részvétellel, miközben megfogta a kezét. – Hanát a gázkamrába küldték azon a napon, amikor megérkezett Auschwitzba.

